

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра права Європейського Союзу

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО ЄС»
(за вибором студента)

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Спеціалізація – «Бізнес-консалтинг»

Харків – 2019

Силабус навчальної дисципліни «Корпоративне право ЄС» для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-консалтинг» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2018. 28 с.

Розробник

Жуков Ігор Миколайович – доцент кафедри права Європейського Союзу,
кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри права Європейського Союзу
(протокол №12 від 21 травня 2018 р.)
Дата оновлення – 09 вересня 2019 р.

Завідувач кафедри І. В. Яковюк

Гарант освітньої програми О. С. Марченко

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни.....	9
3. Вимоги викладача.....	11
4. Контрольні заходи результатів навчання.....	13
5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень студентів.....	16
6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів.....	18

1. Вступ

1.1. Дані про викладача, який викладає навчальну дисципліну:

Жуков Ігор Миколайович, к.ю.н., доцент кафедри права Європейського Союзу. Контактна інформація: zhukov.igor@nulai.edu.uat; 704-92-19.

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні теоретичних і практичних знань у сфері правового регулювання діяльності компаній і корпоративного управління в ЄС; з'ясуванні предмета дисципліни та основних тенденцій розвитку правового регулювання діяльності компаній і корпоративного управління в ЄС на сучасному етапі; формуванні фахових знань з ключових елементів транскордонних корпоративних відносин і практичних навичок їх застосування у нормотворчій та правозастосовній діяльності.

Завданнями дисципліни є:

- опанування студентами необхідних теоретичних положень, що розкривають сутність і особливості джерел права компаній і корпоративного управління в ЄС;
- освоєння нормативного матеріалу, що є результатом правотворчої діяльності інститутів та органів ЄС а також тих правил поведінки, що формуються у процесі співробітництва ЄС;
- ознайомлення з процесом формування і функціонування інститутів Європейського Союзу, практикою Суду ЄС;
- здійснення аналізу положень установчих договорів ЄС, актів вторинного права ЄС, рішень Суду ЄС для визначення і деталізації ключових понять, які регулюють корпоративні відносини;
- розвиток у студентів навичок самостійного аналізу й оцінки норм та правозастосовної практики в сфері правового регулювання компаній і корпоративного управління в ЄС;

- ознайомлення студентів з формами заснування компаній за правом ЄС, розуміти порядок реєстрації, реорганізації та ліквідації компаній за правом ЄС;
- ознайомлення студентів з методологією отримання інформації щодо різноманітних аспектів права Європейського Союзу, у тому числі знати та розуміти тенденції розвитку правового регулювання компаній і корпоративного права ЄС.

1.3. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми

Навчальна дисципліна належить до циклу навчальних дисциплін за вибором студента.

Пререквізити: Для вивчення навчальної дисципліни студент повинен мати знання з навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Економіка та фінанси підприємства», «Міжнародна економіка», «Міжнародний бізнес» (вивчаються у бакалавраті), «Підприємницьке право», «Міжнародне економічне право», «Право внутрішнього ринку ЄС».

Постреквізити: Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні навчальних дисциплін: «Юридичний консалтинг», «Консалтинг корпоративних бізнес-організацій», «Право та економіка».

1.4. Опис навчальної дисципліни:

- кількість кредитів ЄКТС – 5;
- загальна кількість годин – 150;
- термін викладання – 1 семестр.

1.5. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти

Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК-1.	Знання основних теорій, концепцій, принципів і понять корпоративного права ЄС.
ПК-2.	Знання інноваційних методів корпоративного управління.
ПК-3.	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері корпоративного права ЄС або у процесі його вивчення.
ПК-4.	Знання історично-правової характеристики зародження корпоративних відносин на території Європи та етапи їх розвитку.
ПК-5.	Уміння визначати правову природу корпоративних відносини та основні питання з цієї проблематики.
ПК-6.	Знання основних питань з корпоративного управління та сутність корпоративного управління.
ПК-7.	Знання результатів гармонізації та уніфікації корпоративного права держав-членів ЄС.
ПК-8.	Уміння визначити поняття корпоративного права ЄС, знання його особливості у порівнянні з національним правом та міжнародним приватним правом.
ПК-9.	Знання системи корпоративного права ЄС, його джерел та особливостей їх формування і застосування.
ПК-10.	Знання основних форм заснування компаній та процедур реєстрації за правом ЄС.
ПК-11.	Знання загальних принципів управління корпорацією та структуру і обсяг повноважень органів управління у країнах ЄС.
ПК-12.	Знання особливостей правового регулювання корпоративного управління за законодавством держав-членів ЄС.
ПК-13.	Знання загальної характеристики європейських стандартів щодо капіталу.
ПК-14.	Уміння визначати загальні принципи фінансової звітності. Знання міжнародних стандартів фінансової звітності.
ПК-15.	Знання особливостей правового регулювання реорганізації компаній за правом ЄС, методи приєднання компаній та специфіку правового захисту різних категорій осіб під час реорганізації компаній.
ПК-16.	Знання умов створення та управління наднаціональними компаніями та групами компаній.
ПК-17.	Знання основних інноваційних стратегій розвитку організації.
ПК-18.	Уміння здійснювати критичний аналіз впливу корпоративного права ЄС на право держав-членів та правові системи третіх держав,

	зокрема України.
ПК-19.	Знання еволюції відносин між Україною і Європейським Союзом у сфері корпоративного права.
ПК-20.	Уміння виявляти проблеми і працювати в основних сферах взаємодії корпоративного права ЄС і національного права України.
ПК-21.	Уміння працювати з джерелами корпоративного права ЄС: установчими договорами, регламентами, директивами, рішеннями, зокрема тими, щодо яких здійснюється адаптація національного законодавства України у процесі реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; аналізувати їх характер і юридичний статус.
ПК-22.	Уміння інтерпретувати юридичну діяльність у сфері імплементації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС.
ПК-23.	Уміння належним чином визначати зміст поняття «адаптація», та надавати характеристику процесу адаптації та його форм, що передбачені чинним законодавством.
ПК-24.	Уміння тлумачити норми права Європейського Союзу, зокрема ті, що застосовуються до суб'єктів національного права.
ПК-25.	Здатність до продукування ідей щодо вдосконалення національного законодавства з урахуванням положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

1.6. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РНС НД-1.1.	Аналізувати закономірності еволюції інтеграційних процесів та історію і етапи розвитку корпоративного права ЄС.
РНС НД-1.2.	Демонструвати концептуальні знання корпоративного права ЄС, включаючи сучасні досягнення доктрини та прецедентної практики.
РНС НД-1.3.	Оцінювати зміст основних концепцій та ключових понять корпоративного права ЄС, визначати його особливості та вміти порівнювати його з міжнародним приватним правом та національним правом.
РНС НД-1.4.	Характеризувати особливості первинних та вторинних джерел корпоративного права ЄС.
РНС НД-1.5.	Демонструвати знання системи корпоративного права ЄС, його джерел та особливостей їх формування і застосування.
РНС НД-1.6.	Характеризувати основні форми заснування компаній та зміст свободи заснування і економічної діяльності.

PHC HD-1.7.	Розкрити алгоритм створення компаній за правом ЄС.
PHC HD-1.8.	Розкрити особливості створення компанії однією особою.
PHC HD-1.9.	Аналізувати принципи управління корпораціями.
PHC HD-1.10.	Розкрити структуру органів управління корпорацій та обсяг їх повноважень.
PHC HD-2.1.	Характеризувати європейські стандарти формування статутних фондів компаній.
PHC HD-2.2.	Знання міжнародних стандартів фінансової звітності та загальний порядок її складання.
PHC HD-2.3.	Проаналізувати консультативну послугу з розроблення та реалізації інноваційної моделі корпоративного управління.
PHC HD-2.4.	Знання механізму реорганізації компаній за правом ЄС.
PHC HD-2.5.	Знання правових засад створення та управління наднаціональними компаніями.
PHC HD-2.6.	Аналізувати характер відносин між Україною та ЄС на різних етапах історичного розвитку.
PHC HD-2.7.	Виявляти проблеми адаптації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС та пропонувати способи їх вирішення.
PHC HD-2.8.	Пояснювати положення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту.
PHC HD-2.9.	Аналізувати процес імплементації міжнародно-правових зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС.
PHC HD-2.10.	Демонструвати здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі, що виникають під час застосування адаптованого до права ЄС національного законодавства.

2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни

2.1. Анотація програми

Модуль 1. Загальні засади регулювання корпоративних відносин в ЄС

Аналізуються історично-правова характеристика зародження корпоративних відносин на території Європи та особливості зародження корпорацій у середні роки. Розкриваються основні поняття корпоративного права (корпорація, корпоративні правовідносини, корпоративне управління) та сутність і моделі корпоративного управління. Особлива увага приділяється способам формування та інструментам гармонізації єдиного корпоративного права у країнах членах ЄС. Характеризується порядок створення компаній за правом ЄС: основні форми організації бізнесу та свобода економічної діяльності компаній за правом ЄС; форми заснування компаній та свобода переміщення компаній в ЄС. Досліджується правова характеристика європейських принципів управління корпораціями: загальні принципи управління та структура і обсяг повноважень органів компаній за правом ЄС.

Модуль 2. Особливості правової регулювання окремих сфер корпоративного права ЄС

Розкривається зміст і призначення інститутів статутного капіталу компаній та фінансової звітності у праві ЄС. Аналізуються німецький і англійський принципи фінансової звітності та міжнародні стандарти фінансової звітності IAS/IFRS і Директиви ЄС про порядок складання фінансової звітності. Характеризується порядок реорганізації компаній у праві ЄС та умови транскордонного співробітництва з реорганізації компаній. Визначаються способи реорганізації компаній, умови контролю за поглинанням компаній та порядок захисту третіх осіб під час реорганізації компанії. Досліджується правова регламентація діяльності наднаціональних компанії у праві ЄС: європейське об'єднання з економічних інтересів (EEIG); європейське

товариство (SE); європейський кооператив (SCE); приватне товариство з обмеженою відповідальністю (SUP). Визначаються особливості виконання програми з адаптації корпоративного законодавства України до права ЄС. Правові засади адаптації права України до права ЄС: механізм, етапи, методологія та плани адаптації корпоративного законодавства України.

2.2. Основні модулі навчальної дисципліни

№	Модуль/назва	Кількість кредитів ЄКТС	усього годин	Аудиторні заняття (контактні)				Самостійна робота студентів
				Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Інші види занять	
1	Модуль 1. Загальні засади регулювання корпоративних відносин в ЄС.	2	60	8	14			38
2	Модуль 2. Особливості правової регулювання окремих сфер корпоративного права ЄС.	3	90	8	16			66
Разом		5,0	150	16	30	-	0	104

3. Вимоги викладача

При вивченні «Корпоративне право ЄС» необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану літературу; використовувати інші джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення бізнес-процесів та управлінських явищ.

Студенти повинні: регулярно відвідувати заняття; планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені практичні заняття; здійснювати підготовку тез доповідей, брати участь у конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри та ін.

Обов'язковою вимогою є дотримання норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого».

Викладач може самостійно приймати рішення про «преміювання» відповідних студентів додатковими балами за підготовку портфоліо, доповіді і виступ на науковому семінарі або конференції, опублікування наукової роботи, участь у роботі наукових конференцій, олімпіадах, дебатах та інші досягнення, що підтверджують систематичність роботи з освоєння навчальної дисципліни.

Викладач залишає за собою право застосовувати без попереднього попередження різні види поточного контролю (тести, контрольні роботи), які спрямовані для закріплення інформації лекції або глави підручника.

Студенти, які за станом здоров'я (за наявності документів, завірених в медичній установі) повністю або на певний час звільнені директором інституту/деканом факультету від відвідування практичних занять, можуть спілкуватися з викладачем дистанційно, насилаючи йому для перевірки доповіді, презентації, портфоліо, наукові статті, тези.

Основними видами навчальних занять є: лекція; практичне та індивідуальне заняття, консультація.

Лекція – основний вид навчальних занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Лекція повинна передувати усім названим формам освітнього процесу. Типи лекцій (інформаційна, проблемна, оглядова, лекція-дискусія, лекція-бесіда, презентація) визначаються викладачем. Як правило, лекція є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни.

Практичне заняття – вид навчального заняття, за допомогою якого викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами відповідним чином сформульованих завдань. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань з їх обговоренням, виконання контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Практичні заняття спрямовані на закріплення і поглиблення знань з основних тем навчальної дисципліни, засвоєння основних понять і категорій науки міжнародного права, залучення студентів до активної навчально-дослідної діяльності, формування міжнародно-правового мислення, набуття вмінь самостійно здійснювати аналіз міжнародно-правових звичаїв, міжнародних договорів, односторонніх міжнародно-правових актів держав, резолюцій міжнародних організацій, інших джерел міжнародного права, матеріалів міжнародно-правової практики, національного права України й зарубіжних країн.

Оцінки, отримані студентами за окремі практичні заняття, враховуються при виставленні суми балів поточного контролю з цієї навчальної дисципліни. Відвідування практичних занять є обов'язковим для студентів.

З додаткових запитань можна отримати консультацію на кафедрі.

4. Контрольні заходи результатів навчання

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни «Корпоративне право ЄС» здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи.

4.1. Розподіл балів між формами організації освітнього процесу

і видами контрольних заходів:

лекції – 0 балів;

практичні заняття – 50 балів;

колоквіуми – 40 балів;

самостійна робота студентів – 10 балів.

Підсумкова оцінка знань: 100 балів.

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття		Колоквіуми			
Модуль № 1	Модуль № 2	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2		
max 25	max 25	max 20	max 20	max 10	max 100

Формою підсумкового контролю знань студентів із навчальної дисципліни є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна кількість балів, за якої студент отримує залік, становить 60 балів.

4.2. Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Корпоративне право ЄС» виставляється у залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	Зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	Не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

4.3. Методи педагогічного контролю

Традиційні методи:

– методи усного контролю: індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань тощо;

– методи письмового контролю: розв'язання тестових завдань, контрольні роботи, есе у рамках запропонованих тем тощо.

Інноваційні методи:

– *портфоліо* – це цільова добірка робіт студента, яка розкриває його досягнення в навчальній дисципліні протягом періоду її викладання з позиції творчості, самостійної пошукової діяльності в професійній області, виконання навчальних проектів, знаходження нового як в методиці вирішення завдань, так і в навчальній інформації. Підбірка робіт студента повинна здійснюватися на основі стандартизованих (в рамках ВНЗ або факультету) підходів за участю самого студента. При цьому повинні чітко бути визначені критерії оцінки

досягнень, а також ретельно підбиратися свідочтва самостійної роботи студента. В процесі оцінки студента залежно від специфіки дисципліни викладач може використовувати: *портфоліо робіт* (добірка робіт студента за період викладання учбової дисципліни, включаючи його творчі, проектні, дослідницькі та подібні роботи, що показують зміни, що відбулися в його індивідуальному розвитку); *портфоліо документів* (будь-які роботи, що підтверджують у формі документів всі види навчальної діяльності, від результатів участі в «мозковій атаці» до чернеток готових робіт); *портфоліо відгуків* (включає висновки, рецензії, відгуки, резюме, рекомендаційні листи тощо);

– *кейс-вимірювачі* – це проблемні завдання, що спонукають студента до осмислення реальної життєвої ситуації, опис якої одночасно не тільки відображає яку-небудь практичну проблему, але й актуалізує певний комплекс професійних знань, необхідних при вирішенні даної проблеми. Особливістю такої проблеми є відсутність однозначних рішень, що спонукає студента шукати шляхи оптимізації підходів, аналізувати методи рішень і аргументувати свій вибір методу. Використання кейс-вимірювачів доцільно лише в завданнях, які мають рішення, що конкурують між собою за ступенем істинності. При розробці кейс-вимірювачів формується модель, що імітує професійну ситуацію. Сукупність таких ситуаційних моделей називають кейсом. Робота студента над кейсом може здійснюватися як самостійно, так і у співпраці з іншими студентами, із залученням різного роду аргументів і літературних джерел для обґрунтування власних аргументів і вибору оптимального рішення. Перевагою кейс-вимірювачів є їх мотивуюча роль, що спонукає студента до формування власних професійних позицій і самостійного набуття знань, формуванню умінь розумової діяльності, розвитку вміння переробляти великі масиви інформації.

– *есе* – засіб, що дозволяє оцінити вміння студента письмово викладати сутність поставленої проблеми, самостійно здійснювати її аналіз з

використанням концепцій і аналітичного інструментарію відповідної дисципліни, робити висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми;

– *ділова і / або рольова гра* – спільна діяльність групи студентів під керівництвом викладача з метою вирішення навчальних і професійно-орієнтованих завдань шляхом ігрового моделювання реальної проблемної ситуації, яка дозволяє оцінювати вміння студентів аналізувати і вирішувати типові проблеми;

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, peer review тощо.

5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень студентів

Самостійна робота студентів – це форма організації освітнього процесу, що охоплює різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності, яка здійснюється під час аудиторних або позааудиторних занять під загальним чи безпосереднім керівництвом викладача.

Зміст самостійної роботи як виду позааудиторної роботи студента визначається програмою навчальної дисципліни «Корпоративне право ЄС», методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота має сприяти:

- 1) формуванню системи наукових поглядів на корпоративне управління та корпоративне право, розумінню їх ролі в системі управління бізнес-організаціями, застосуванню набутих знань на практиці;
- 2) розвитку дослідницьких навичок та здібностей, необхідних для комплексного аналізу корпоративного права ЄС;
- 3) розвитку та реалізації спроможностей до практичної діяльності за новими економічними спеціальностями;

4) вихованню у студентів цілеспрямованості, дисциплінованості, відповідальності, лідерських і вольових якостей.

У процесі роботи студент повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, матеріали, викладені в підручниках, навчальних посібниках з міжнародного права, джерела міжнародного і національного права України та зарубіжних країн, міжнародну та національну судову практику відповідно до тем навчальної дисципліни. Також важливе значення має робота з науково-практичними коментарями, монографіями, науковими статтями, іншою науковою і навчально-методичною літературою, рекомендованою викладачем. Методичні матеріали повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента.

Самостійна робота студентів може здійснюватися у таких формах:

- письмове виконання домашніх завдань;
- засвоєння теоретичного матеріалу за темами практичних занять;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- розробка кейсів;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфоліо навчального курсу та його презентація;
- написання рефератів, доповідей та їх презентація;
- підготовка та опублікування наукових статей, тез наукових доповідей;
- участь у студентських науково-практичних конференціях;
- складання бібліографії за відповідною темою;
- узагальнення судової практики;
- коментування джерел права Європейського Союзу;
- інші форми роботи.

Вибір студентом видів самостійної роботи здійснюється за його інтересами та узгоджується з викладачем, який забезпечує організацію, контроль та оцінку якості виконання відповідної роботи.

Навчальний матеріал, який згідно із робочим навчальним планом має бути засвоєний студентами в процесі самостійної роботи, вноситься в суму балів поточного контролю разом із навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень студентів: виступи на практичних заняттях; підготовка доповіді з проблемних питань корпоративного права; участь в активних формах навчання на практичних заняттях; розроблення тематичних презентацій і кейсів із питань корпоративного управління; участь у роботі наукового гуртка кафедри; публікація тез доповідей та участь у наукових конференціях; написання наукових статей і рефератів за ініціативи студентів; відпрацювання тем пропущених практичних занять; інші здобутки у сфері вивчення корпоративного права ЄС, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів

Основна література

Нормативно-правові акти:

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 07.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.09.2019).

Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № №18 -22. Ст. 144. Дата оновлення: 06.01. 2018.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card6> (дата звернення: 03.09.2019).

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. Дата оновлення: 28.02. 2019.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.09.2019).

Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу від 15.04.2008р. URL: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%206655%202008%20INIT> (дата звернення: 03.09.2019).

Перша директива 2009/101/ЄС від 16.09.2009р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0101&rid=1> (Змінена Директивою (ЄС) 2017/1132 від 14.06.2017р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32017L1132> (дата звернення: 03.09.2019).

Друга директива Ради 77/91/ЄЕС від 13.12.1976 URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31977L0091&rid=1> (Змінена Директивою 2012/30 EU від 25.10.2012р., яка змінена Директивою (ЄС) 2017/1132 від 14.06.2017р.) (дата звернення: 03.09.2019).

Третя директива Ради 78/855/ЄЕС від 9.10.1978р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31978L0855&rid=2> (Змінена Директивою 2011/35 / EU від 05.04.2011р., яка змінена Директивою (ЄС) 2017/1132 від 14.06.2017р.) (дата звернення: 03.09.2019).

Четверта директива Ради 78/660/ЄЕС від 25.07.1978р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31978L0660&rid=2> (Змінена Директивою 2013/34 / EU від 26.06.2013р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02013L0034-20141211>) (дата звернення: 03.09.2019).

Шоста директива Ради 82/891/ЄЕС від 17.12.1982р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31982L0891&rid=1>
(Змінена Директивою (ЄС) 2017/1132 від 14.06.2017р.) (дата звернення: 03.09.2019).

Сьома директива Ради 83/349/ЄС від 13.06.1983р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31983L0349&rid=2>
(Змінена Директивою 2013/34/ЄС від 26.06.2013р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02013L0034-20141211>) (дата звернення: 03.09.2019).

Восьма директива Ради 84/253/ЄЕС від 10.04.1984р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31984L0253&rid=1>
(змінена Директивою 2006/43 / ЄС від 17.05.2006р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02006L0043-20140616>) (дата звернення: 03.09.2019).

Десята директива Європейського парламенту і Ради 2005/56/ЄС від 26.10.2005р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005L0056&rid=1> (Змінена Директивою 2017/1132 від 14.06.2017р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02017L1132-20190731>) (дата звернення: 03.09.2019).

Одинадцята директива Ради 89/666/ЄЕС від 21.12.1989р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31989L0666&rid=2>
(Змінена Директивою (ЄС) 2017/1132 від 14.06.2017р.) (дата звернення: 03.09.2019).

Дванадцята директива Ради 89/667/ЄЕС від 21.12.1989р. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31989L0667&rid=2>
(Змінена Директивою 2009/102/ЄС від 16.09.2009р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31989L0667&rid=2>)

lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02009L0102-20130701) (дата звернення: 03.09.2019).

Тринадцята директива Європейського парламенту та Ради 2004/25/ЄС від 21.04.2004р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1568327978030&uri=CELEX:02004L0025-20140702> (дата звернення: 03.09.2019).

Директива Ради 2001/86/ЄС від 08.10.2001р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/86/oj> (дата звернення: 03.09.2019).

Директива Ради 2003/72/ЄС від 22.07.2003р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1568328131108&uri=CELEX:32003L0072> (дата звернення: 03.09.2019).

Розпорядження Ради (ЄС) №1435/2003 від 22.07.2003р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1568328232904&uri=CELEX:02003R1435-20030821> (дата звернення: 03.09.2019).

Розпорядження Ради (ЄЕС) №2137/85 від 25.07.1985р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1568328288588&uri=CELEX:31985R2137> (дата звернення: 03.09.2019).

Розпорядження Ради №2157/2001 від 08.10.2001р. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1568328361025&uri=CELEX:02001R2157-20130701> (дата звернення: 03.09.2019).

Рішення Європейського Суду C-107/83 Klopp [1983] ECR 2971 URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61983CJ0107> (дата звернення: 03.09.2019).

- Рішення Європейського Суду C-143/87 Stanton [1988] ECR 3877 URL:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61987CJ0143>
(дата звернення: 03.09.2019).
- Рішення Європейського Суду C-19/92 Kraus [1993] ECR I-1663 URL:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61992CJ0019>
(дата звернення: 03.09.2019).
- Рішення Європейського Суду C-2/74 Reyners [1974] ECR 631 URL:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61974CJ0002>
(дата звернення: 03.09.2019).
- Рішення Європейського Суду C-212/97 Centros Ltd [1999] ECR I-1459
URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61997CJ0212>
(дата звернення: 03.09.2019).
- Рішення Європейського Суду C-264/96 ICI [1998] ECR I-0000 URL:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61996CJ0264>
(дата звернення: 03.09.2019).
- Рішення Європейського Суду C-55/94 Gebhard [1995] ECR I-4165 URL:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61994CJ0055>
(дата звернення: 03.09.2019).
- Рішення Європейського Суду C-70/95 Sodemare [1997] ECR I-3395 URL:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61995CJ0070>
(дата звернення: 03.09.2019).
- Рішення Європейського Суду C-81/87 Daily Mail [1988] ECR 5483 URL:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61987CJ0081>
(дата звернення: 03.09.2019).

Підручники

Агеев А. Б. Акционерное законодательство Швейцарии. Постатейный комментарий. Москва: Статут, 2005. 237 с.

Белов В. А. Корпоративное право. Актуальные проблемы теории и практики. Москва: Юрайт, 2009. 678 с.

Блумгардт А. Модели корпоративного управления. Київ: Наукова думка, 2003. 159с.

Вінник О. М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення. Монографія. Київ: Атіка, 2003. 352 с.

Європейське право: право Європейського Союзу: підручник: у чотирьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. Київ: Ін Юре, 2015-2016.

Гущин В. В. Корпоративное право: учебник. Москва: Эксмо, 2009. 624 с.

Дубовицкая Є. А. Европейское корпоративное право: Свобода перемещения компаний в Европейском сообществе. Москва: 2-е издание; Wolters Kluwer. Russia, 2008. 304с.

Европейский Союз. Путеводитель / под ред. Ю. А. Борко, О. В. Буториной. Москва, 1998.

Европейский Союз: прошлое, настоящее, будущее. Документы Европейского Союза. Том 1. Договоры, учреждающие Европейские сообщества. Москва, 1994.

Европейское право: Учебник для вузов / Под общ. ред. д.ю.н., проф. Л. М. Энтина. Москва: Норма, 2004. С. 34-95.

Задихайло Д. В., Кібенко О. Р., Назарова Г. В. Корпоративне управління / Д. В. Задихайло та ін. Харків: Еспада, 2003. 688 с.

Калашников Г. О. Слияние и поглощение компаний по праву Европейского Союза. Москва: Международные отношения, 2007. 264 с.

Кашанина Т. В. Корпоративное право (Право хозяйственных товариществ и обществ). Учебник для вузов. Москва: Издательская группа НОРМА-ИНФРА М, 1999. С. 7-45.

Кібенко О. Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи: перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України: монографія. Харків: Страйд, 2005. 432 с.

Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз *acquis* Європейського Союзу та законодавства України. / упоряд. Г. Друзенко, за наук. ред. О. Кібенко. Київ: Видавнича організація «Юстиніан», 2006. 496 с.

Корпоративне управління: монографія / За ред.проф. Спасибо-Фатеевої. Харків: Право, 2007. 500с.

Корпоративне право України та інших європейських країн: порівняльно-правова характеристика : збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26-27 вересня 2014 року / [редакційна колегія : В.В. Луць, О.Д. Крупчан, В.А. Васильєва]; Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, Юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ : [б.в.], 2014. 231 с.

Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О.Р. [та.ін.]; за ред. проф. В.А.Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377с.

Кох Х., Магнус У., Винклер фон Моренфельс П. Международное частное право и сравнительное правоведение. Москва, 2001.

Красько И. Е. Корпоративное право: избранные статьи. Київ: Юстиніан, 2004. 63 с.

Право Європейського Союзу: підруч. / за ред. В. І. Муравйова. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 704 с.

Право Європейського Союзу: підручн. / За ред. Р. А. Петрова. 7-ге вид. Київ: Істина, 2017. 384 с.

Право Європейського Союзу: підруч.: з урахуванням змін, внесених Лісабон. договором 2007 р. / М. Р. Аракелян, М. Д. Василенко; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса: Фенікс, 2012. 386с.

Федчук В. Д. «De facto зависимость de jure независимых юридических лиц: проникновение за корпоративный занавес в праве ведущих зарубежных стран». Москва: Волтерс Клувер, 2008. 400с.

Навчальні посібники

Корпоративне право: навчальний посібник / О.В. Гарагонич, С.М. Грудницька, Л.М. Дорошенко [та ін.]; за заг. ред. О.В. Гарагонича, С.М. Грудницької, Л.М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ: Видавничий дім «Артек», 2018. 400 с.

Кузьмін О. Є. Корпоративне управління: навч. посіб. / Олег Євгенович Кузьмін, Л. І. Чернобай, А. О. Босак та ін.; За ред. О. Є. Кузьміна; Нац. ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2004. 168 с.

Корпоративне право ЄС: навч. посіб. / Т. В. Шашихіна, О. М. Бірюков, А.Г. Бобкова, О. С. Янкова. Київ: ІМВ КНУ імені Тараса Шевченка, 2004. 169 с.

Рудинская Е. В. Корпоративный менеджмент: учебное пособие / Е.В. Рудинская, С.А. Яромич. Київ: КНТ : Эльга-Н, 2008. 413 с.

Репецький В. М. Корпоративне право Європейського Союзу та України : навчальний посібник для студентів галузі знань 0304 «Право» спеціальності 8.03040101 «Правознавство» (для денної та заочної форм навчання) / В. М. Репецький, Я. І. Музика, С. О. Граб; Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2014. 275 с.

Корпоративне право ЄС: навч. посіб. / Т. В. Шашихіна [та ін.]; Програма Тасіс Європейського Союзу в Україні, Проект «Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони». Київ: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2004. 170с.

Додаткова література

Статті

Лукач І. Історія становлення корпоративного права в європейських країнах континентальної системи права. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2013. № 91. С. 42-45.

Лукач І. Історія становлення корпоративного права в Англії та США. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2010. Вип. 83. С. 43-46.

Юмашев Ю. М. Основные тенденции развития акционерного права ЕС. *Государство и право*. 1992. № 6. С. 116-124.

Спасибо-Фатєєва І. Вчення про корпоративні права і цивілістична доктрина. *Право України*. 2014. № 6. С. 84-92.

Харитоновна О. Дослідження проблем корпоративного права. *Право України*. 2014. № 6. С. 93-101.

Інтернет-ресурси:

Офіційний сайт ЄС. URL: <http://europa.eu.int> (дата звернення: 03.09.2019).

Європейський парламент. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en> (дата звернення: 03.09.2019).

Рада ЄС. URL: www.consilium.europa.eu (дата звернення: 03.09.2019).

Європейська комісія. URL: ec.europa.eu (дата звернення: 03.09.2019).

Суд ЄС. URL: <http://curia.europa.eu/> (дата звернення: 03.09.2019).

Європейська Рахункова палата. URL: eca.europa.eu (дата звернення: 03.09.2019).

Європейський Центральний Банк. URL: www.ecb.int (дата звернення: 03.09.2019).

Інформація про законодавчий процес на офіційному сайті ЄС. URL: http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/index_en.htm (дата звернення: 03.09.2019).

База даних законодавства ЄС. URL: <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm> (дата звернення: 03.09.2019).

Офіційна платформа для громадськості, яка хоче в'язати участь у законодавчому процесі ЄС. URL: http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm (дата звернення: 03.09.2019).

Центр офіційної документації ЄС. URL: publications.europa.eu (дата звернення: 03.09.2019).

Каталоги. URL: www.europa.eu.int/libraries (дата звернення: 03.09.2019).

Європейський простір. URL: <http://eu.prostir.ua/> (дата звернення: 03.09.2019).

Історичні архіви ЄС. URL: <http://www.iue.it/ECArchives/EN/Eurhistar.shtml> (дата звернення: 03.09.2019).

Європейська служба зовнішньої дії. URL: <http://www.eeas.europa.eu/> (дата звернення: 03.09.2019).

Представництво ЄС в Україні. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm (дата звернення: 03.09.2019).

Бюлетень представництва ЄС в Україні. URL: <http://euukrainecoop.net/> (дата звернення: 03.09.2019).

Європейська інтеграція / Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246396130&cat_id=223223535 (дата звернення: 03.09.2019).

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергетики та їх державами-членами, з іншої сторони, 2014 р. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&cat_id=223223535 (дата звернення: 03.09.2019).

Виконання Угоди про асоціацію Україною. URL:
http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fart_id=247749544&cat_id=247749488 (дата звернення: 03.09.2019).

Адаптація законодавства України до норм права ЄС. URL:
https://minjust.gov.ua/azu_es (дата звернення: 03.09.2019).

Акти *acquis communautaire*, перекладені на українську мову. URL:
<https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire> (дата звернення: 03.09.2019).